

на шлях злочинної діяльності.

Крім того, зазначений запобіжний захід доцільно застосовувати й до цілої групи осіб із особливими потребами, перебування яких під вартою є небажаним – які страждають на певні хвороби (наприклад, що не підлягають лікуванню), мають на утриманні неповнолітніх дітей та осіб похилого віку.

Поряд з тим, що особа усвідомлює невідворотність покарання, домашній арешт дає можливість підозрюваному, обвинуваченому зберегти соціальні та сімейні зв'язки, а в деяких випадках і продовжити працювати та забезпечувати свою родину. Особливо актуальним це є у випадках, коли підозрюваний або обвинувачений є єдиним годувальником у родині.

Окрім цього ще є багато неточностей у п.5 ст.181 КПК України – працівники органу внутрішніх справ з метою контролю за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, використовувати електронні засоби контролю [1]. Відповідно до цієї норми, є.

Неврегульованим механізм контролю працівниками органу внутрішніх справ за поведінкою підозрюваного чи обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом. Виникає багато питань щодо обмежень прав працівників органів внутрішніх справ з метою забезпечення дотримання прав то свобод осіб, що спільно проживають з підозрюваним, обвинуваченим. Є певні практичні та теоретичні питання і щодо використання електронних засобів контролю, які теж потребують детального вивчення.

Загалом, підсумовуючи вищевикладене, потрібно зазначити, що застосування домашнього арешту як заходу процесуального примусу має ряд переваг. Домашній арешт є більш гуманним, та заподіює менше шкоди людині і суспільству в контексті збереження фізичного і психологічного благополуччя підозрюваного або обвинуваченого. Цей захід процесуального примусу відповідає світовим тенденціям у галузі прав людини. Але, зважаючи на новизну та відсутність достатньої правової бази та практики застосування деяких заходів забезпечення кримінального провадження та запобіжних заходів в теорії кримінального процесу це питання потребує доопрацювання.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р.
2. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. М. Лобойко – К.: Істина, 2005. – 130 с.
3. Назаров В. В., Омельяненко Г. М. Кримінальний процес України: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп. і переробл. – Атика, 2007. – С. 175.
4. Пидліпчук П. П. Реформування системи запобіжних заходів у кримінальному судочинстві: Збірник матеріалів. – Київ, 2000. – С. 7.

НОВИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В КОНТЕКСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМА, ПРАКТИКА, ШЛЯХИ ВІРШЕННЯ

Смоляк Олександр Вікторович, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ України
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Мазур О.С.*

Функція здійснення розслідування з'явилась у прокуратури одночасно з ліквідацією Прокуратури Верховного Суду Союзу РСР і створенням Прокуратури СРСР, як самостійного державного органу, положення про який було затверджено постановою ЦВК та РНК СРСР 17 грудня 1933 року.

Саме зі статусом державного органу, який об'єднував в своїй діяльності і функцію підтримання державного обвинувачення і функцію розслідування, прокуратура України увійшла в епоху розбудови незалежної української держави.

В даній роботі, ми проаналізуємо статус органів прокуратури в контексті досудового розслідування за новим КПК. Звернути увагу на стан взаємодії органів слідства та прокуратури, та на проблеми, які впливають з розподілом повноважень між слідчим та прокурором.

Як ми знаємо, згідно з Конституцією України (ст. 121) та Законом України «Про прокуратуру» (ст. 5), прокуратура України становить єдину систему, на яку покладаються підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді; нагляд за

додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, досудове слідство та нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень. Але поряд з цим переліком, згідно з законом, прокуратура має в своєму складі слідче відомство, та виконує слідчу функцію.

Згідно з ч.1 ст.112 Кримінально-процесуального кодексу, який був чинним до 19 листопада 2012 року, до підслідності слідчих прокуратури були віднесені окремі категорії злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України, проте, за постановою Генерального прокурора України, його заступника, прокурора області та прирівняних до них прокурорів слідчими прокуратури могли розслідуватися і інші злочини. Тобто перелік їх не був вичерпним, отже, по суті слідчі прокуратури мали повноваження розслідувати будь-які злочини, і поряд з цим здійснювалось процесуальне керівництво здебільшого тією ж прокуратурою за якою закріплені ці слідчі.

По суті, один орган «монополізував» в собі функцію нагляду за дотриманням законів, слідчу функцію та подальшу підтримку обвинувачення в суді.

Поєднання функцій процесуального керівництва та слідства, за яким і здійснюється таке керівництво в особі одного органу (ст. 5, ст. 17 «Про прокуратуру», ч.2 ст. 36 «Кримінальний процесуальний кодекс України») є не доцільним, якщо не сказати, - абсурдним. Забезпечення справедливого та неупередженого досудового розслідування під таким наглядом, також ставиться під великий сумнів.

Часткове вирішення цієї проблеми повинно було віднайти себе в «новому», вже нині діючому КПК, прийнятому 13 квітня 2012 року, в якому законодавець на нормативному рівні ліквідував слідче відомство прокуратури, з метою надання певної самостійності діям слідчого.

Але поряд з цими змінами сам прокурор, як суб'єкт кримінального провадження, розширив свої повноваження щодо проведення процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ст. 36 КПК). Можна говорити про «завуальовану» слідчу функцію прокуратури, яка тепер в особі прокурора (а не слідчого прокуратури) як повноважного суб'єкта, що має право на вчинення всіх дій слідчого, окрім випадків, де на такі дії потрібне погодження прокурора. Як приклад можна навести статті: 214, ч.6 218, ч.3,5,7 223, ч.9 224, ч.1 228, ч.1 229, ч. 2,6,11 232, ч.3 233 КПК, і це звісно не повний перелік. Тому зрозуміло, що органи слідства так і не отримали потрібної їм самостійності для «противаги сил» в досудовому розслідуванні. Про це також свідчить той факт, що навіть стаття 114 «Повноваження слідчого», яка була закріплена в КПК 1960 року, не знайшла свого відображення в Кодексі 2012 року. Такі зміни в повноваженнях прокурора, просто вбивають доцільність функціонування слідчого, як окремого суб'єкта кримінального провадження.

Дуже суттєвим є ще один спірний момент. КПК передбачає діяльність нового, слідчого органу під назвою «Державне бюро розслідувань» (ДБР). Згідно ч. 4 ст. 216 КПК, слідчі органи державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають, особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до 1-3 категорій посад, судьями та працівниками правоохоронних органів. Згідно закону, ДБР буде розслідувати також кримінальні правопорушення вчинені працівниками органів прокуратури, а тому не є зрозумілим як буде проходити таке досудове розслідування під процесуальним керівництвом працівників органів прокуратури. Орган з такими обов'язками повинен мати максимальну незалежність у своїй діяльності. Більше того, як зазначається в п.1, абз. 2 Прикінцевих положень КПК, ДБР буде створено «...не пізніше п'яти років з дня набрання чинності цим Кодексом», а згідно п.1 абз.1 Перехідних положень КПК, функцію ДБР зараз виконують слідчі прокуратури, які продовжують свою діяльність на підставі ст. 17 ЗУ «Про прокуратуру».

Вважаємо, що така «монополія» одного органу, є не допустимою.

Для того щоб досягти максимального балансу, противаги дій слідчого та прокурора, пропонуємо такі шляхи вирішення даної проблеми:

1) Розширення самостійності в діях слідчого, в межах допустимої йому компетенції;

2) Недопустимість зміни обвинувального акту слідчого прокурором. (Тільки повернення акту на доопрацювання слідчому).

Чому саме недопустимість зміни обвинувального акту прокурором, тому що він має повноваження перекреслити голову діяльності слідчого одним рухом руки, згоден що це не дуже легко та швидко відбудеться, але якщо прокурор захоче це зробити, то він це зробить. Тому я вважаю, що якщо під час поданням слідчим обвинувального акту, прокурор виявить якісь помилки, він повинен обґрунтувати їх та повернути слідчому на допрацювання.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р.
2. Конституція України – ст.121 від 28.06.1996 р.
3. Закон України "Про прокуратуру" – ст 5, 17 від 05.11.1991 р.
4. Михайленко О. Прокуратура України: підручник – Київ: Юрінком Інтер, 2005.
5. Прокуратура України: Академічний курс: Підручник / Р.Р. Сухонос, В.П. Лакізюк, П.Р.

Григасенко М.В. Руденко; За заг. ред. к.ю.н., доцента В.В. Сухоноса. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО З РОЗШУКУ ОСОБИ, ЯКА ПІДРОЗІВНЯЄ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Користинський Сергій Юрійович, курсант факультету слідчих навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ *Іерусалимов І.О.*

Ефективність розкриття кримінального провадження взагалі та досудового розслідування, як його стадії зокрема пов'язана зі швидким, повним та неупередженим розслідуванням. Однак коли виникають об'єктивні умови, за яких продовження досудового провадження неможливе, органи досудового слідства виносять постанову про зупинення розслідування. Однією з підстав для зупинення розслідування є переховування підозрюваного від органів досудового розслідування та суду. Даний інститут нерозривно пов'язаний з організацією розшуку осіб, які ухиляються від слідства.

Кримінальний процесуальний кодекс (далі - КПК) України 2012 р. вніс деякі зміни до процедури розшуку осіб, стосовно яких відкрито кримінальне провадження (Внесення відомостей в Єдиний реєстр досудових розслідувань), а також до порядку обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту [2].

Оголошення розшуку підозрюваного передбачено ст. 281 КПК України. Так, у ч. 1 ст. 281 КПК України вказано: у випадку якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме, то слідчий, прокурор оголошує його розшук. Слід необхідно звернути увагу на те, що вказана норма сформульована таким чином, що розшук підозрюваного оголошується незалежно від мети переховування останнього, на відміну від підстави для зупинення кримінального провадження.

Перед оголошенням в розшук підозрюваного, слідчий повинен зібрати докази про вчинення правопорушення даною особою, винести відповідно до статей 276-279 КПК України стосовно неї повідомлення про підозру, а також зібрати докази, які свідчать про те, що підозрюваний переховується від слідства або місце його перебування невідоме. О. К. Черкасова зазначає: «Про відсутність інформації щодо місця перебування підозрюваного можна говорити і тоді, коли він не з'являється на виклики слідчого, коли перевірено всі відомі місця його можливої появи в даному населеному пункті (квартири знайомих, родичів, морги, лікарні, ІТТ тощо), коли така робота проведена в масштабах області або навіть всієї країни, однак позитивних результатів не отримано» [3, с. 83]. Доказами ухилення особи від слідства можуть стати: підтвердження про отримання повістки про виклик (в порядку ст. 133 КПК України), постановою про привід підозрюваного та результати її виконання (в порядку статей 140-143 КПК України), інші докази (довідки з місця роботи або навчання, паспортної служби про зміну реєстрації, закладів охорони здоров'я про можливість знаходження підозрюваного на лікуванні тощо).

Підставою для оголошення підозрюваного в розшук відповідно до ч. 1 ст. 281 КПК України є винесення відповідної постанови. Якщо таке рішення приймається одночасно із зупиненням досудового розслідування, слідчий складає єдину постанову про зупинення та оголошення розшуку підозрюваного.